

*Кльонка Ю.С.,
асистент кафедри англійської мови в судноводінні
Херсонської державної морської академії*

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Впровадження проблемного навчання є одним зі шляхів активізації пізнавальної діяльності та підвищення ефективності навчання морської англійської мови. Наразі у рамках зміни системи освіти в Україні, при активному впровадженні інноваційних методик і технологій навчання в освітній процес, застосування проблемного навчання в процесі навчання іноземним мовам є незамінним ресурсом як для підвищення активності тих, хто вивчає морську англійську мову, так і для підвищення ефективності навчання, у першу чергу, у формуванні комунікативних навичок курсантів.

Особливий внесок у розробку теорії проблемного навчання внесли такі вчені, як О. М. Матюшкін, Т. В. Кудрявцев, Ю. К. Бабанський, М. І. Махмутов та І. Я. Лернер. У наш час передовими науковцями, які здійснюють дослідження в цій галузі, є Г. К. Селевко, Е. Л. Мельникова [1].

М. І. Махмутов описує проблемне навчання як такий тип навчання, в якому інтегруються систематична самостійна пошукова діяльність студентів із засвоєнням ними готових висновків науки, а система методів побудована з урахуванням визначення мети й принципу проблемності; процес взаємодії викладання і навчання орієнтований на формування пізнавальної самостійності учнів, стійких мотивів навчання і розумових (зокрема, творчих) здібностей під час засвоєння ними наукових понять і способів діяльності, що детерміновано системою проблемних ситуацій [3]. На погляд дослідників, проблемне навчання як творчий процес слугує інструментом вирішення нестандартних навчальних завдань нестандартними методами. Якщо традиційна постановка завдань та їх формулювання перед студентами для закріплення знань і відпрацювання навичок передбачена «класичним навчанням», то проблемні ситуації – це завжди пошук нового способу вирішення.

Найголовніше значення проблемних ситуацій полягає в тому, що вони стимулюють мовленнєву діяльність суб'єкта. Водночас вони допомагають зробити процес навчання керованим, оскільки сама ситуація безпосередньо націлює думки студентів у потрібному напрямку пошуку змісту висловлювання.

Створення таких ситуацій переслідує кілька цілей:

- 1) стимулювання розумової діяльності учнів;
- 2) розвиток мовних навичок, зокрема діалогічного й монологічного мовлення;
- 3) повторення й закріплення певного лексичного та граматичного матеріалу;
- 4) проблемна ситуація може також бути способом перевірки розуміння прочитаного. Створенню проблемних ситуацій передує кропітка робота, націлена на закріплення мовленнєвих зразків.

А. М. Матюшкін наводить шість правил створення проблемної ситуації:

- 1) Перед суб'єктами учіння слід поставити таке практичне або теоретичне завдання, виконання якого вимагає засвоєння нових знань і опанування нових навичок і умінь;
- 2) Завдання має відповідати розумовим здібностям суб'єктів учіння;
- 3) Проблемне завдання дається до пояснення матеріалу, що вивчається;
- 4) Проблемними завданнями можуть бути: засвоєння навчального матеріалу; формулювання запитання, гіпотези; практичне завдання;
- 5) Одна і та сама проблема може бути створена різними типами завдань;
- 6) Вирішенню дуже складної проблемної ситуації суб'єкт викладання сприяє шляхом указування суб'єкту учіння причини невиконання даного йому практичного завдання або неможливості пояснення ним тих чи інших фактів [2].

Дослідниками з питань проблемного навчання, викладачами з особистого досвіду роботи пропонуються наступні методи (технології) як складові проблемного навчання, які можна використовувати на заняттях з морської англійської мови:

- мікрофон. Ця технологія є різновидом загальногрупового обговорення певної проблеми, яка дає можливість кожному сказати щось швидко, відповідаючи по черзі;

- виконання проєктів (метод проєктів, проєктна технологія). Це самостійне вивчення студентами окремої проблеми протягом певного проміжку часу, яке завершується творчим звітом. Виконання проєктів дає учням практичні навички в організації власної діяльності, плануванні часу та роботи за визначеним графіком; дає змогу під наглядом викладача контролювати своє навчання; створює можливості для співпраці студентів один з одним; допомагає набути практичних навичок публічної презентації та захисту своїх надбань і досягнень;

- особливої актуальності в навчально-виховному процесі набуває створення навчальної ситуації та використання кейс-методу, який, на відміну від традиційних засобів засвоєння знань, полягає у специфічному навчальному ефекті, до якого він повинен привести. Кейс-метод дозволяє демонструвати академічну теорію з точки зору реальних подій, зацікавити студентів вивченням предмета, сприяє активному засвоєнню знань і навичок збору, обробки та аналізу інформації, що характеризує різні ситуації [4].

Отже, суть проблемного навчання – це формування та подальший розвиток творчих здібностей студентів шляхом активізації їхнього мислення на базі проблемних ситуацій, які створює педагог під час процесу оволодіння студентами новими знаннями, вміннями та навичками. Зі зміною мети навчання саме проблемне навчання може сприяти формуванню людини XXI століття.

Література:

1. Кулецька Т. Ю. Використання проблемних ситуацій на уроках англійської мови в початкових класах / Т. Ю. Кулецька // Український електронний психолого-педагогічний ресурс «Вісник педагогіки і психології» (Електронний збірник наукових праць). – 2016. – Випуск №18. – Режим доступу : <http://www.psyh.kiev.ua/> Кулецька_Т.Ю._Використання_проблемних_ситуацій_на_уроках_англійської_мови_в_початкових_класах

2. Матюшкин А. М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении. Москва: Педагогика, 1972. 208 с

3. Махмутов М. И. Проблемное обучение: основные вопросы теории. Москва: Педагогика, 1975. 368 с.

4. Снапковская С. В. Проблемное обучение как средство интенсификации педагогического процесса в системе работы кафедры педагогики и психологии. Сайт проекта Интернет-конференции "Актуальные проблемы медицинского образования". URL: <http://vgmu.vitebsk.net/intconf/sect4/10.htm>.

Надтока В.О.,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
Інституту педагогіки НАПН України*

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ СФОРМОВАНОСТІ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗА ТЕХНОЛОГІЄЮ МІЖНАРОДНИХ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ PISA

Глобалістичні тенденції в освіті, в силу євроінтеграційних процесів, стають в Україні реаліями сьогодення. Найбільш помітно у фахових колах – це орієнтація на результати міжнародного моніторингового дослідження PISA. Вони дають можливість не тільки порівняти ефективність української системи освіти в розрізі національних систем освіти країн-учасниць, а й покликани, покладаючись на аналіз результатів дослідження, формувати тренди політичних рішень в освіті. Дослідники PISA розглядають очікувані результати освітньої діяльності здобувачів освіти у площині трьох різновидів грамотності. Якщо говорити безпосередньо про місце природничих дисциплін у міжнародному дослідженні PISA, то можна помітити, що цьому напрямку відповідає оцінювання природничо-наукової грамотності.

Опираючись на концептуальні документи у питаннях дослідження PISA [рамковий док, **восібник прир-наук гр.]** та роботи дослідників [вибрати із списку] природничо-наукової грамотності як одного із трьох ключових об'єктів оцінювання готовності здобувача освіти до ефективної самореалізації в